

Informace z kontrolní akce „Finanční prostředky určené ze státního rozpočtu k úhradě závazků zdravotnických zařízení zřízených bývalými okresními úřady“

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2005 pod číslem 05/37. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ MVDr. Rudolf Němeček.

Cílem kontroly bylo prověřit způsob poskytování finančních prostředků určených k úhradě závazků zdravotnických zařízení zřízených bývalými okresními úřady a prověřit zajištění podmínek pro užití těchto finančních prostředků v souladu se stanoveným účelem u Ministerstva financí a 10 krajských úřadů. Kontrolovaným obdobím byly roky 2003 a 2004, v případě věcných souvislostí roky předchozí i následující.

I. Úvod do problematiky

Na základě zákona č. 290/2002 Sb., o přechodu některých dalších věcí, práv a závazků České republiky na kraje a obce, občanská sdružení působící v oblasti tělovýchovy a sportu a o souvisejících změnách a o změně zákona č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky, ve znění zákona č. 10/2001 Sb., a zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, a na základě zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, přešla k 1. 1. 2003 do působnosti krajů zdravotnická zařízení zřízená bývalými okresními úřady.

Převážná část z nich měla neuhrazené závazky z let minulých celkově v řádech miliard Kč. Vláda České republiky se rozhodla uvolnit finanční prostředky ze státního rozpočtu, které určila k úhradě závazků zdravotnických zařízení zřízených bývalými okresními úřady, z kapitoly 398 – Všeobecná pokladní správa. Pověřeným poskytovatelem bylo určeno MF.

Usnesením vlády ze dne 12. 11. 2003 č. 1153, o zabezpečení finančních prostředků k úhradě závazků zdravotnických zařízení zřízených bývalými okresními úřady, byl mj. schválen převod finančních prostředků v celkové výši 3 469 603 tis. Kč v letech 2003 a 2004 jednotlivým krajům na pokrytí těchto závazků. Uvolnění finančních prostředků bylo podmíněno vyjádřením souhlasu kraje s textem „Memoranda k dořešení závazků zdravotnických zařízení zřízených bývalými okresními úřady“ (dále jen „Memorandum“), které je přílohou usnesení a připojením podpisu hejtmana pod jeho text.

Usnesením vlády ze dne 1. 12. 2003 č. 1219, o změně usnesení vlády z 12. 11. 2003 č. 1153, byl doplněn text Memoranda a dále bylo upřesněno, že „*finanční prostředky budou použity přednostně k mimosoudním vyrovnáním v případech, kdy věřitel uplatňuje ručení po státu, resp. Ministerstvu financí nebo k úhradě závazků vzniklých k 31.12.2002, které jsou předmětem žalob nebo návrhů na konkurzy a zejména pak k úhradě závazků vzniklých k 31. 12. 2002*“.

Usnesením vlády ze dne 1. 12. 2004 č. 1205, o zabezpečení finančních prostředků k úhradě dodatečně uplatněných závazků zdravotnických zařízení zřízených bývalými okresními úřady, byla výše uvedená celková částka navýšena o 80 000 tis. Kč.

Uvedené finanční prostředky byly ze strany MF dále navýšeny v listopadu 2005 o celkem 32 336 tis. Kč, a to na základě žádostí krajů, které se odvolávaly zejména na chyby ve statistických výkazech zdravotnických zařízení.

Celkově bylo ze státního rozpočtu uvolněno na úhradu závazků zdravotnických zařízení zřízených bývalými okresními úřady 3 581 939 tis. Kč.

II. Kontrolou zjištěné skutečnosti

1. Výpočet výše a poskytnutí finančních prostředků jednotlivým krajům

Pro výpočet výše finančních prostředků MF zvolilo následující postup. Výchozí základnou se staly údaje účetních výkazů jednotlivých zdravotnických zařízení v krajích k 31. 12. 2002. Zdravotnická zařízení byla rozdělena do dvou kategorií. První – jejichž závazky po lhůtě splatnosti z obchodního styku k 1. 12. 2002 převyšovaly pohledávky po lhůtě splatnosti k témuž datu; druhá – u nichž závazky z obchodního styku po lhůtě splatnosti k datu 31. 12. 2002 byly nižší než pohledávky po lhůtě splatnosti k tomuto datu.

Za základ byly použity závazky z obchodního styku k 1. 12. 2002. V případě zdravotnických zařízení patřících do první kategorie byly finanční objemy sníženy o výši jejich pohledávek k 1. 12. 2002, u zdravotnických zařízení patřících do druhé kategorie se vycházelo z vykázaných objemů. Následně byly přičteny finanční objemy reprezentující dlužné mzdy a závazky vyplývající z neuhrazeného zdravotního a sociálního pojistného. Takto získaný finanční objem byl dále snížen o nadstandardní růst nenárokových složek platu včetně pojistného a fondu kulturních a sociálních potřeb. Ve vzniklém finančním objemu zůstaly zahrnuty i závazky vyplývající z investiční činnosti (cca v částce 560 000 tis. Kč).

MF zvolilo pro uvolnění finančních prostředků formu dopisů jednotlivým krajům. Prostředky byly poukazovány jako neinvestiční dotace na základní běžný účet kraje za podmínky, že finanční prostředky budou uvolněny krajem výhradně ve prospěch zdravotnických zařízení, která byla ke dni 1. 1. 2003 příspěvkovými organizacemi zřizovanými kraji, že budou použity přednostně k mimosoudním vyrovnáním v případech, kdy věřitel uplatňuje ručení po státu, nebo k úhradě závazků vzniklých k 31. 12. 2002, které jsou předmětem žalob nebo návrhů na konkursy, a zejména pak k úhradě závazků vzniklých k 31. 12. 2002 a že kraj podá MF písemnou zprávu o použití finančních prostředků pro jednotlivá zdravotnická zařízení a finanční prostředky budou vypořádány. V dopisech, kterými byly finanční prostředky poskytnuty, byla ze strany MF vyjádřena žádost o zabezpečení účinné kontroly použití těchto prostředků.

Finanční prostředky uvolněné podle usnesení vlády ze dne 12. 11. 2003 č. 1153 neposkytlo MF na základě žádostí krajů. Vycházelo zejména z vykázaných ekonomických údajů jednotlivých nemocnic, které kraje MF v průběhu rozhodovacího procesu poskytly. Dalším aspektem byly žaloby, jichž MF evidovalo k 27. 1. 2004 celkem 21 v celkové výši 29 440 tis. Kč.

MF provedlo výpočet pro každé zdravotnické zařízení zvlášť a získaný součet finančních prostředků uvolnilo každému kraji. V dopisech, kterými byly ze strany MF finanční prostředky poskytnuty, není výše prostředků pro jednotlivá zdravotnická zařízení specifikována. Konečné rozhodnutí o výši přidělených finančních prostředků jednotlivým zdravotnickým zařízením bylo ponecháno na rozhodnutí kraje. Ve všech případech kraje dodržely celkovou výši poskytnutých finančních prostředků, ale všech deset kontrolovaných krajů poskytlo jednotlivým zdravotnickým zařízením finanční částky odlišné od výpočtu provedeného MF. Kraje při rozhodování o výši poskytnutých prostředků jednotlivým zdravotnickým zařízením nepostupovaly jednotně, každý zvolil vlastní metodiku výpočtu.

Finanční prostředky uvolněné podle usnesení vlády ze dne 1. 12. 2004 č. 1205 byly již poskytnuty na základě žádostí krajů, stejně jako finanční prostředky uvolněné v roce 2005.

Tabulka č. 1 – Přehled finančních prostředků uvolněných kontrolovaným krajům (v tis. Kč)

Kraj	Usn. vl. č. 1153 (roky 2003 a 2004)	Usn. vl. č. 1205 (rok 2004)	Dodatečně v roce 2005	Celkem
Jihočeský	148 040	30 000		178 040
Jihomoravský	311 546			311 546
Karlovarský	234 312			234 312
Moravskoslezský	383 625			383 625
Pardubický	269 119	14 130	15 575	298 824
Plzeňský	165 196	14 458		179 654
Středočeský	532 703			532 703
Ústecký	287 496			287 496
Vysočina	181 864	15 207	16 761	213 832
Zlínský	344 130			344 130
Celkem	2 858 031	73 795	32 336	2 964 162

2. Použití finančních prostředků

Kontrolou bylo zjištěno, že kraje poskytnuté finanční prostředky v plné výši přerozdělily jednotlivým zdravotnickým zařízením, a to až na jednu výjimku – Plzeňský kraj. Ten obdržel v roce 2004 celkovou částku ve výši 14 458 tis. Kč výhradně na úhradu závazků Nemocnice Planá, ale vzhledem k již probíhajícímu konkursu na tuto nemocnici vrátil celou částku prostřednictvím MF do státního rozpočtu.

Vláda svým usnesením ze dne 1. 12. 2004 č. 1204, k použití finančních prostředků na úhradu závazků zdravotnických zařízení zřízených bývalými okresními úřady, vzala na vědomí informaci o použití finančních prostředků poskytnutých na oddlužení v prosinci 2003 a lednu 2004. Součástí tohoto usnesení byly mj. tabulky užití finančních prostředků v jednotlivých krajích, porovnání zadluženosti k 31. 12. 2002 a k 30. 6. 2004 a konstatování, že zadluženost byla celkově snížena o 32 %.

3. Vývoj zadluženosti

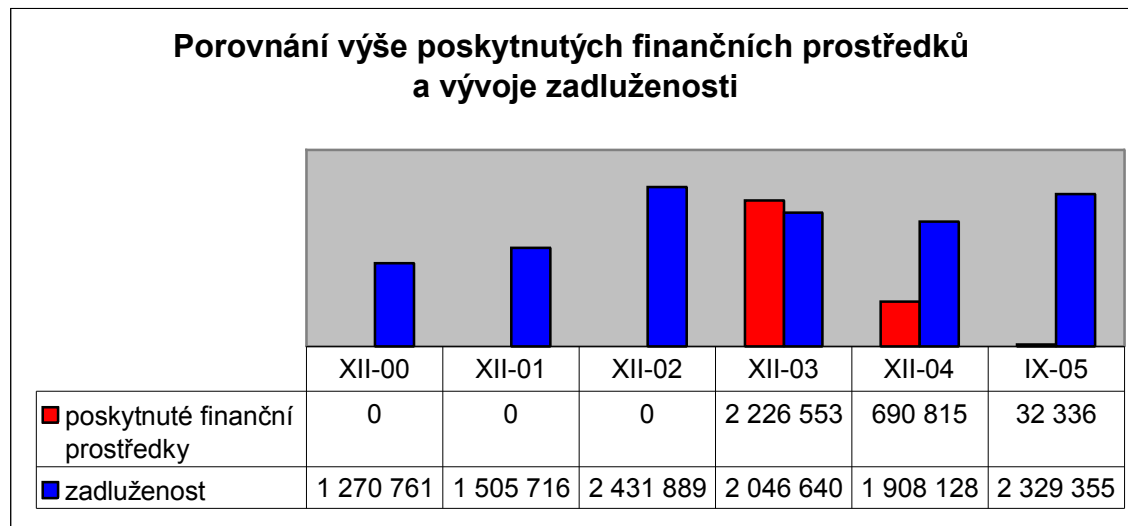
Jako kritérium pro sledování vývoje zadluženosti zdravotnických zařízení NKÚ zvolil závazky z obchodního styku po lhůtě splatnosti. Z tabulky č. 2 vyplývá, že uvedené závazky po lhůtě splatnosti měly od roku 2000 stoupající tendenci až k 31. 12. 2002. Po první vlně oddlužení (k 31. 12. 2003) se zadluženost zdravotnických zařízení u kontrolovaných krajů snížila oproti roku 2002 o 15,84 % a takto podpořená ekonomika zdravotnických zařízení se projevila i na konci roku 2004, kdy se zadluženost snížila o 21,54 %. Rok 2005 však již uvedený vývoj nezaznamenal, zadluženost zdravotnických zařízení se oproti konci roku 2002 snížila o pouhých 4,22 %.

Zadluženost se zvýšila k 30. 9. 2005 u 27 zdravotnických zařízení a u 5 zůstala téměř na stejné úrovni. Celkově se zadluženost zdravotnických zařízení zvýšila u Moravskoslezského kraje a Pardubického kraje, u kraje Vysočina zůstala téměř na úrovni roku 2002, u Jihočeského kraje a Středočeského kraje se snížila minimálně.

Finanční prostředky z kontrolovaných krajů byly v roce 2003 a 2004 poskytnuty celkem 72 příspěvkovým organizacím. K 30. 9. 2005 však údaje o zadluženosti zahrnovaly pouze 60 příspěvkových organizací, například v působnosti Karlovarského kraje nezůstalo ani jedno z podpořených zdravotnických zařízení.

Graf č. 1

(v tis. Kč)

Tabulka č. 2 – Vývoj zadluženosti zdravotnických zařízení – závazky z obchodního styku po lhůtě splatnosti*) a výše poskytnutých finančních prostředků (v tis. Kč)

Zdravotnické zařízení	2000	2001	2002	2003		2004		2005	
	Závazky	Závazky	Závazky	Dotace	Závazky	Dotace	Závazky	Dotace	Závazky
Jihočeský kraj									
Nemocnice Český Krumlov	27 583	14 613	18 821	15 000	8 142	0	11 618	0	9 711
Nemocnice Písek	0	0	0	15 000	0	0	0	0	0
Nemocnice Prachatice	7 005	11 788	11 772	15 000	4 445	10 903	6 771	0	4 679
Okr. nemocnice J. Hradec	0	0	13 720	15 000	10 880	10 903	3 553	0	13 562
Okr. nemocnice Strakonice	**)	**)	43 122	32 681	30 955	10 903	36 585	0	51 476
Okresní nemocnice Tábor	35 914	22 198	18 976	22 650	28 711	30 000	39 416	0	26 134
Celkem	70 502	48 599	106 411	115 331	83 133	62 709	97 943	0	105 562
Jihomoravský kraj									
Bakešova nemocnice Brno	0	4 969	14 655	8 976	5 019	0	5 190	0	4 250
Nemocnice Břeclav	56 425	59 676	102 628	67 459	75 689	35 201	75 534	0	79 865
Nemocnice TGM Hodonín	23 379	18 262	19 788	17 510	29 695	12 280	35 860	0	49 028
Nemocnice Ivančice	41	753	1 019	23 333	1 300	0	40	0	131
Nemocnice Kyjov	47 276	45 259	50 391	40 136	72 407	21 355	60 707	0	53 985
Nemocnice Tišnov	1 372	2 213	7 312	6 680	5 684	0	1 922	0	5 084
Nemocnice Vyškov	0	0	0	32 321	0	0	0	0	0
Nemocnice Znojmo	49 016	52 938	60 141	46 295	44 708	0	30 409	0	24 332
Celkem	177 509	184 070	255 934	242 710	234 502	68 836	209 662	0	216 675
Karlovarský kraj									
Nemocnice Karlovy Vary	0	7 966	1 430	10 485	19 658	101	0	zánik k 30. 6. 2004	
Nemocnice Sokolov	25 067	36 086	59 465	86 028	2 384	25 835	0	zánik k 30. 6. 2004	
Nemocnice Cheb	5 006	5 732	7 245	86 028	2 441	25 835	0	zánik k 30. 6. 2004	
Celkem	30 073	49 784	68 140	182 541	24 483	51 771	0		
Moravskoslezský kraj									
Sdružené ZZ Krnov	9 528	498	4 458	5 958	26 537	28 371	38 850	0	54 886
Nemocnice Frýdek-Místek	43 596	6 190	8 763	42 702	3 107	8 120	5 105	0	11 342
Nemocnice Třinec	5 063	424	1 232	10 195	1 123	10 612	249	0	463
Nemocnice Karvina-Ráj	0	0	0	6 039	0	15 525	0	0	0
Nemocnice Havířov	10 647	30 248	59 306	67 023	16 233	7 368	36 052	0	49 063
Nemocnice Nový Jičín	38 762	75 221	94 889	84 717	42 926	4 456	21 908	0	15 864
Nemocnice v Bílovci	8 265	12 220	9 223	12 415	258	1 094	6 642	0	20
Slezská nemocnice v Opavě	17 890	8 478	32 798	62 975	67 341	5 737	117 243	0	114 136
Nemocnice Vítkov	248	3 621	3 576	6 840	157	3 478	2 594	0	3 015
Celkem	133 999	136 900	214 245	298 864	157 682	84 761	228 643	0	248 789

Pardubický kraj									
Nemocnice Chrudim	29 485	49 398	84 342	38 849	82 852	14 475	97 650	3 064	138 334
Krajská nem. Pardubice	36 522	45 102	100 721	77 005	93 245	27 944	128 488	5 914	110 846
Nemocnice ve Svitavách	34 163	21 266	29 693	22 324	24 536	9 347	34 539	1 978	41 098
Nemocnice Litomyšl	45 879	44 777	34 831	21 876	37 211	10 486	60 288	2 219	71 535
Nemocnice v Ústí nad Orlicí	57 552	64 087	95 650	45 946	79 061	11 339	81 270	2 400	104 726
Nemocnice NP M.Třebová	9 081	5 210	3 379	1 658	4 223	0	2 201	0	547
OLÚ Jevíčko	6 199	3 867	2 763	1 000	3 016	0	8 560	0	5 032
OLÚ Albertinum Žamberk	1 826	4 250	5 083	1 000	6 118	0	9 410	0	5 738
Celkem	220 707	237 957	356 462	209 658	330 262	73 591	422 406	15 575	477 856
Plzeňský kraj									
Nemocnice Domažlice	**)	**)	11 675	17 350	63	3 700	0	0	-16
Nemocnice Plzeňského kraje	**)	**)	54 572	54 660	66 115	13 400	20 984	0	10 696
Nemocnice s polikl. Stod	**)	**)	3 733	4 000	5 439	3 600	0	zánik k 30. 6. 2004	
Nemocnice Rokycany	**)	**)	14 096	15 750	32 717	14 000	0	zánik k 30. 6. 2004	
Nemocnice Planá	**)	**)	38 872	35 955	40 400	1 800	32 790	0	33 011
NNP – LDN Horažďovice	**)	**)	0	881	2 162	0	0	zánik k 30. 6. 2004	
NNP Planá – Sv. Anna	0	0	0	100	0	0	0	zánik k 30. 6. 2004	
Celkem			122 948	128 696	146 896	•36 500	53 774	0	43 691
Středočeský kraj									
Nemocnice R+S Benešov	2 950	1 056	7 665	7 665	31 409	10 358	19 262	0	43 553
Nemocnice Beroun	1 720	4 085	21 347	21 347	14 099	0	40 320	0	19 746
Nemocnice Hořovice	**)	**)	12 277	20 387	17 553	7 799	20 722	0	26 620
Nemocnice Kladno	**)	**)	80 058	104 347	85 172	43 433	**)	0	161 906
Nemocnice Kolín	33 541	26 526	49 026	49 026	28 138	18 137	39 003	0	72 054
Nemocnice s polikl. Mělník	3 599	257	172	172	4 744	3 176	28 778	0	33 937
SZZ Mladá Boleslav	0	22 965	92 540	92 540	28 148	9 397	3 143	0	2 256
Nemocnice a SZZ Nymburk	26 015	1 318	906	906	1 336	0	18 796	0	**)
Nemocnice Brandýs n. L.	8 568	12 443	10 793	10 793	12 881	0	28 428	0	26 523
Nemocnice s polikl. Příbram	43 117	51 539	86 474	100 187	26 771	21 362	0	zánik k 30. 6. 2004	
Nemocnice Rakovník	0	9 163	7 633	7 633	7 530	4 038	4 483	0	5 460
Celkem	119 510	221 687	401 290	415 003	257 781	117 700	202 935	0	392 055
Ústecký kraj									
Nemocnice Děčín	54 659	56 990	27 507	13 753	23 028	0	25 121	0	13 875
Nemocnice Chomutov	96 600	104 396	134 794	84 049	92 667	0	79 003	0	67 342
Nemocnice Kadaň	**)	0	0	3 635	0	k 1. 1. 2004	přechod pod správu města Kadaň		
Nemocnice Louny	**)	25 627	54 826	40 255	24 996	24 995	0	zánik k 1. 7. 2004	
Nemocnice Most	20 241	34 754	77 392	38 696	73 788	0	125 729	0	133 020
Nemocnice Teplice	954	1 697	0	9 596	0	0	0	0	2 716
Masarykova nem. Ústí n. L.	4 324	3 199	2 179	21 990	4 985	21 990	3 657	0	48 039
ZZS Děčín	**)	0	0	4 000	0	0	0	zánik k 1. 1. 2004	
ZZS Zatec	**)	0	0	4 000	0	0	0	zánik k 1. 1. 2004	
ZZS Teplice	**)	0	0	4 000	0	0	0	zánik k 1. 1. 2004	
ZZS Ústeckého kraje	0	0	0	0	0	16 537	0	0	0
Celkem	176 778	226 663	296 698	223 974	219 464	63 522	233 510	0	264 992
Vysočina									
Nemocnice Havlíčkův Brod	55 434	74 890	76 695	31 567	93 087	11 251	96 692	0	83 556
Nemocnice Jihlava	41 573	73 296	126 379	44 493	166 863	23 402	156 071	0	139 386
Nemocnice Pelhřimov	8 398	7 159	7 422	7 532	9 428	12 700	6 923	0	9 836
Nemocnice Třebíč	33 737	67 521	75 109	27 840	64 556	8 037	34 964	0	54 059
Nem. Nové Město n. Moravě	740	829	580	30 249	-45	0	46	0	761
Celkem	139 882	223 695	286 185	141 681	333 889	55 390	294 696	0	287 598
Zlínský kraj									
Bařova nemocnice	45 320	39 416	101 005	46 743	60 414	13 257	53 816	0	119 620
Nemocnice Kroměříž	71 144	66 012	92 840	100 498	91 897	28 502	47 694	0	82 987
Nem. Uherské Hradiště	33 314	9 233	33 315	49 960	46 385	14 170	33 817	0	38 193
Nemocnice Vsetín	52 023	61 700	96 416	70 894	59 852	20 106	29 232	0	51 337
Celkem	201 801	176 361	323 576	268 095	258 548	76 035	164 559	0	292 137
Celkem 10 krajů	1 270 761	1 505 716	2 431 889	2 226 553	2 046 640	690 815	1 908 128	32 336	2 329 355

* = Stav vždy k 31. 12. daného roku a k 30. 9. 2005; **) = neuvedeno, nelze zjistit; • = v uvedené částce není zahrnuto celkem 14 458 tis. Kč, které byly uvolněny pro Nemocnici Planá, avšak vzhledem k probíhajícímu konkursu byly vráceny do státního rozpočtu.

Zkratky použité v tabulce: LDN = léčebna dlouhodobě nemocných; nemocnice NP a NNP = nemocnice následné péče; OLÚ = odborný léčebný ústav; SZZ = sdružené zdravotnické zařízení; ZZ = zdravotnické zařízení; ZZS = zdravotnická záchranná služba.

Zdroj: Zpracováno NKÚ; údaje převzaty z podkladů MF a účetních výkazů zdravotnických zařízení.

III. Shrnutí a vyhodnocení kontrolních zjištění

Na řešení miliardových závazků po lhůtě splatnosti zdravotnických zařízení zřízených bývalými okresními úřady bylo uvolněno celkem 3 581 939 tis. Kč. Finanční prostředky byly poskytnuty do rozpočtů krajů, které se staly k 1. 1. 2003 zřizovateli uvedených zdravotnických zařízení.

Kontrola bylo podrobena deset krajů, které obdržely ze státního rozpočtu na uvedený účel celkovou částku ve výši 2 964 162 tis. Kč, tzn., že ze strany NKÚ bylo prověřeno užití 82,75 % z poskytnutých finančních prostředků.

Kraje finanční prostředky v plné výši přerozdělily zdravotnickým zařízením s výjimkou Plzeňského kraje, který v roce 2004 vrátil částku ve výši 14 458 tis. Kč do státního rozpočtu.

Na konci roku 2004 se zadluženost skutečně snížila oproti roku 2002 o 21,54 %. K 30. 9. 2005, tedy za pouhých devět měsíců, však byl zaznamenán nárůst zadluženosti, a to téměř na úroveň konce roku 2002.